

Summary:

The ethnographic film of Milovan Gavazzi during his work period in Ethnographic museum in Zagreb

Zvezdana Antoš

Prof. dr. Milovan Gavazzi has worked as a curator in Ethnographic museum since 1922 until 1927. Since 1939 until 1941, he has worked as a university professor and at the same time he was a director at the Ethnographic museum. He has researched national music and musical instruments.

He has taped the music on the wax-records that he got from Vienna, because then you couldn't find tape recorder. In 1930 for the first time, he has taped the movements from the national life on the motion picture. He was the pioneer in use of then modern technology in ethnographic documentation, especially in use of film camera, so he was forced to put some theoretic bases and limitations to the ethnographic film.

We have 6 movies in the boldings of Ethnographic museum in Zagreb that have been taped since 1939 until 1941.

Those ethnographic movies are holding alive picture of something that we don't have anymore. That is one of the most important reasons why are they very valuable.

Besides ethnographic movies, very valuable collection is also photo material that was taped by dr. Božidar Širola then the curator in Ethnographic museum in Zagreb.

Prof. dr. Milovan Gavazzi as a pioneer of the ethnographic film in Croatia, has shown the importance of the use of film and photo material for the researches of the ethnologists then and especially today if we consider the technical and technological possibilities.

OBILJEŽAVANJE MEĐUNARODNOG DANA MUZEJA 18. SVIBNJA 1997.

Želimir Laszlo
Muzejski dokumentacijski centar
Zagreb

ve godine obilježena je dvadesta obljetnica Međunarodnog dana muzeja. Tajništvo ICOM-a je preporučilo temu: Borba protiv ilegalnog prometa kulturnim dobrima. Tema je izuzetno aktualna i značajna jer nelegalni promet kulturnim dobrima posljednjih desetljeća poprima zabrinjavajuće razmjere te je, da se spriječi, nužna organizirana međunarodna akcija, kao i akcija nadležnih nacionalnih službi. Stoga smo u obradi teme usko surađivali s Ministarstvom kulture, Upravom za zaštitu kulturne i prirodne baštine.

Muzejski dokumentacijski centar je kao središnja muzeološka institucija i ove godine pismom potaknuo sve muzeje u Republici Hrvatskoj na obilježavanje Dana muzeja. Nastojali smo upozoriti na osnovne činjenice vezane uz temu i značenje koje borba protiv nelegalne trgovine i krađa ima za muzeje. Upozorili smo na činjenicu da je potkraj 60-ih godina val krađa zahvatio i Republiku Hrvatsku. Brojne su sakralne, muzejsko-galerijske i privatne zbirke ostale bez izuzetno vrijednih predmeta, koji su najvećim dijelom nelegalno izneseni iz zemlje, čime je spomenički fundus Hrvatske nepovratno osiromašen. Govoreći o ugroženosti spomeničke baštine nelegalnim prometom, treba se, dakako, podsjetiti i na pljačke spomeničkih predmeta i umjetnina u tijeku agresije na Republiku Hrvatsku, a posebno na odnošenje gotovo cjelokupnoga muzejskog i sakralnog fundusa grada Vukovara na područje SRJ.

Iako su u Republici Hrvatskoj najbrojnije krađe u sakralnim objektima, velik je broj umjetnina najviših spomeničkih kategorija otuđen i iz muzejsko-galerijskih ustanova. Ilustrira to podsjećanje na samo neke od krađa iz muzeja i galerija, kao što su to one izvršene u Strossmayerovoj galeriji i Muzeju za umjetnost i obrt u Zagrebu, Dubrovačkome muzeju i Umjetničkoj galeriji u Dubrovniku, Gradskome muzeju u Korčuli, Galeriji likovnih umjetnosti u Osijeku, Muzeju Međimurja u Čakovcu, Arheološkome muzeju Istre u Puli, Muzeju grada u Trogiru, Modernoj galeriji i Povijesnom i pomorskome muzeju u Rijeci, te Etnografskome muzeju u Pazinu.

Učestalost krađa i nelegalnog prometa kulturnim dobrima potaknuli su i primorali službu zaštite spomenika kulture da u suradnji s muzejima i galerijama, s vjerskim zajednicama, te s policijom i carinskom službom sustavno provodi brojne mjere kojima je cilj onemogućavanje nelegalnog prometa kulturnim dobrima, pronalaženje ukradenih i iz zemlje nelegalno iznesenih predmeta, kao i ublažavanje posljedica nastalih nestankom nekoga spomeničkog predmeta.

S obzirom na brojnost i koncentraciju vrijednih spomeničkih

predmeta u muzejima, uloga muzeja i muzejskih djelatnika u zaštiti kulturne baštine od nelegalnog prometa izuzetno je značajna. Međunarodni dan muzeja, posvećen ovoj problematici, još je jedan poticaj muzejskim djelatnicima da kulturna dobra zaštite od krađa, te time pridonesu očuvanju nacionalne spomeničke baštine, kao i sve prisutnijim međunarodnim naporima u zajedničkom suprotstavljanju nelegalnom prometu spomenicima kulture i umjetninama.

MDC je tiskao svoj 16. po redu i već tradicionalni, prigodni plakat u tiraži od 700 primjeraka. Ove godine je broj tiskanih plakata povećan. Potražnja za njima bila je veća od dosadašnje naklade. Svakom muzeju u Hrvatskoj dostavljeno je po nekoliko plakata, ukupno 453 komada. Po jedan primjerak dostavljen je na adrese mnogih muzeja u svijetu, posebno Europi, kao i mnogim muzejskim društvima i međunarodnim muzejskim organizacijama komitetima i nacionalnim komitetima ICOM-a. Ukupno je u inozemstvo distribuirano 167 plakata što je puno više negoli do sada. Autor plakata je poznati dizajner Boris Ljubičić. Prema nama dostupnim reakcijama i mišljenjima, plakat je posebno uspio kako sadržajno tako i izgledom, te stoga nije čudno što su ga gotovo svi muzeji istaknuli na atraktivnim mjestima, a TV i tisak objavili u svojim emisijama ili na svojim stranicama.

U Rijeci je Moderna galerija u izlozima grada priredila izložbu 16 dosadašnjih prigodnih plakata, koje Muzejski dokumentacijski centar redovito tiska za Dan muzeja, a isto to sa 8 plakata učinila je Samoborska knjižnica u Samoboru.

Program i način obilježavanja Dana muzeja bio je prepušten, već tradicionalno, svakome muzeju na volju i njegovoj kreativnosti. Neki od njih su se odlučili za predavanja, neki za izložbe unutar preporučene teme, ali je, dakako, bilo i drugih aktivnosti.

U povodu Dana muzeja u gradu Zagrebu se odvijala edukativna nagradna igra za djecu pod nazivom Cvijet, koja je trajala od 15. travnja do 15. svibnja. U igru je bilo uključeno 18 zagrebačkih muzeja, a sudjelovalo je više od 2000 malih sudionika. Završna svečanost i dodjela nagrada bila je 18. svibnja, na Dan muzeja, u dvorištu Muzeja Mimara. O programu Cvijet uslijedit će poseban izvještaj. MDC je uoči Dana Muzeja priredio press informaciju upozoravajući javne medije na značenje Dana muzeja i na događaje koji su se u svezi s njim odvijali. To je dalo rezultata tako da je: - na HTV-u Dan muzeja obilježen u glavnom večernjem dnevniku i u emisiji Sa svrhom i razlogom, koja je cijela bila posvećena muzejskim temama;

- na radio postajama bilo je mnogo najava Dana muzeja, posebno završne priredbe nagradne igre Cvijet (Radio Sljeme je bio i sponzor), kao i informacija o igri, ali bilo je i posebnih emisija posvećenih Danu muzeja kao što je ona I. programa Radio Zagreba (ponedjeljak 19. svibnja 1997. u 16 sati);

- u dnevnom tisku su o Danu muzeja svojim člancima i prilozima javnost obavijestili Vijesnik, Večernji list (četiri članaka) i Novi list. Dan muzeja su prigodnim osvrtima, u suradnji s muzejima, obilježile i mnoge lokalne novine. Dakako, pregled svega što su objavili lokalni mediji diljem Hrvatske nije moguće ni u naznakama navesti. Po svršetku obilježavanja MDC je prikupio podatke o aktivnostima muzeja koje donosimo u prilogu.

Neka događanja povodom obilježavanja Međunarodnog dana muzeja:

Zagreb - Muzej suvremene umjetnosti

Održao se performance Dalibora Martinisa pod naslovom "Čuvar na izložbi" u sklopu izložbe hrvatskog slikara Josipa Seissela 16. svibnja 1997. godine od 12 do 14 sati.

Biograd - Zavičajni muzej

Izložba "Sva naša ognjšta" etnografskog odjela. Napravljena je rekonstrukcija ognjišta s napom te je izložen ognjišni inventar.

Gospić - Muzej Like

Muzej je u specifičnoj situaciji s obzirom na ratna razaranja koja je pretrpio. Muzej dobro, posebno nakon redarstvene akcije "Oluja", suraduje s MUP-om. Sanacija ratnih šteta je u tijeku. Na sam Dan muzeja upriličena je radio emisija na Županijskom radiju Gospić kojom se šira javnost upoznala s ovogodišnjom temom.

Klanjec - Galerija Antuna Augustinčića

23. svibnja održano svečano zatvaranje izložbe Sanje Sašo s promocijom kataloga kao svojevrstne dokumentacije.

Koprivnica - Muzej grada

20. svibnja održan je skup kojemu su uz djelatnike u kulturi prisustvovali predstavnici gradske i županijske uprave, te djelatnik policijske uprave koji je uvodno dao pregled o stanju sigurnosti kulturnih dobara u županiji. Raspravljalo se i o čuvanju predmeta etnografske i arheološke zbirke Muzeja. Kustosi dr. Z. Marković, D. Jalšić, prof., i V. Peršić Kovač, prof., temu Dana muzeja nastojali su približiti stanovnicima grada i županije kratkim napisima u lokalnim tjednicima Glas Podravine i Prigorja.

Krapina - Muzej evolucije

Izložba: Dragutin Gorjanović-Kramberger, Spoznaje prošlosti. Sudjelovanje u informativnim medijima (radio postaja "Hrvatsko Zagorje" Krapina i radio "Kaj").

Osijek - Muzej Slavonije

Organiziran je sastanak s djelatnicima policije o temi ilegalne trgovine i krađa, i dogovorena je daljnja suradnja Muzeja i MUP-a. Svečano je otvoren obnovljeni lapidarij rimskih spomenika 15. svibnja 1997. godine. Promoviran je Osiječki zbornik broj 22-23, 15. svibnja 1997. godine. Otvorena je izložba "Tambura - tradicijsko glazbalo" (gostovanje Gradskog muzeja Vinkovci), 16. svibnja 1997. godine.

Petrinja - Hrvatski dom "Krstó Hegedušić"

Izložba djela gđe Marije Zagorac, autorice koja živi i radi u Sisku. Izložba je bila otvorena od 17. do 26. svibnja.

Rijeka - Moderna galerija

12. svibnja održano je predavanje o industrijskoj arhitekturi i njenoj adaptaciji za muzejske potrebe. Predavač: katalonski muzejski stručnjak Jaume Matamala I Cura. Izložba slika iz zagrebačkog privatnog vlasništva riječke slikarice Božene Vilhar u Malom salonu od 15. do 31. svibnja 1997. pod naslovom: Božena Vilhar, zagubljena baština. Izložba dosadašnjih plakata za Međunarodni dan muzeja u izlozima Grada. Akcije Galerije zabilježene su u dnevnom tisku (Slobodna Dalmacija, Novi list, Dnevnik, La voce del popolo...)

Rijeka - Prirodoslovni muzej

Izložba "Svijet minerala" autorice Koraljke Klepač, u povodu Dana muzeja i 40. obljetnice Glazbene škole Delnice i manifestacije Goranski glasi, u suradnji s Maticom hrvatskom - Delnice, od 9. svibnja do 5. lipnja 1997. godine u Domu Hrvatske vojske - Delnice. U izlozima Grada Rijeke bili su izloženi predmeti zaštićenih vrsta (fotografije, izlošci) na temu borbe protiv ilegalnog prometa prirodnim i kulturnim dobrima te zaštite biodiverziteta Republike Hrvatske

Rijeka Muzej grada

Izložba Riječki favoriti 1947.- 1997. - plakati najgledanijih filmova.

Samobor - Knjižnica grada Samobora

Izložba prigodnih plakata Muzejskoga dokumentacijskog centra. Izložba je obuhvatila osam plakata izdanih posljednjih godina u povodu Dana muzeja.

Sesvete - Muzej Prigorja

Izložba: Raskoš tekstilne baštine iz ostavštine Čavorig.

Šibenik - Muzej grada

Petak, 16. svibnja 1997.

Pokazivanje tkanja na starim tradicijskim tkalačkim napravama, u 11 sati.

Predavanje: Propast Mletačke Republike 1797. g., predavač prof. Slavo Grubišić, u 20 sati. Otvorenje izložbe: Stara fotografija u Šibeniku, u 21 sati.

Nedjelja, 18. svibnja.

Otvorena je izložba: Djelo Jurja Dalmatinca izvan Šibenika u crkvi Sv. Grgura.

Ponedjeljak, 19. svibnja.

Otvorene su izložbe Otisci cesarica i Ave Narona uz reviju manekenki s frizurama iz rimskog vremena.

Utorak, 20. svibnja.

Koncert Gradskoga komornog orkestra Šibenik.

Virovitica - Gradski muzej

Izložba na kojoj su u prezentirani značajni arheološki nalazi i likovna zbirka Virovitičanina Branislava Glumca pod motom Muzej je promotor virovitičkih starina. Izložba u izlogu blizu Turističkog ureda.

CIDOC ANNUAL MEETING 1997. - QUALITY AND DOCUMENTATION - NÜRNBERG, 7. do 12. RUJNA 1997.

Snježana Radovanlija Mileusnić
Muzejski dokumentacijski centar
Zagreb

Kao član ICOM-a komiteta za muzejsku dokumentaciju CIDOC (International Committee for documentation), sudjelovala sam na ovogodišnjoj konferenciji održanoj u Germanisches Nationalmuseum, Nürnberg (Njemačka). Središnja tema konferencije bila je "Kvaliteta i dokumentacija" (Quality and documentation). Programom su bila predviđena izlaganja stručnjaka, sastanci radnih grupa, praktične radionice, kompjutorske prezentacije, kao i posjeti muzejima u Nürnbergu i bližjoj okolini.

1. Teme izlaganja i predavanja;

O muzejskoj dokumentaciji na njemačkom govornom području govorili su C. Wolters (Njemačka), H. Krmer (Austrija), D. Meili (Švicarska).

Izveštaj o godišnjem radu CIDOC-a i njegovih radnih grupa podnijela je J. Hogenboom, predsjednica CIDOC-a. M. Hagedom-Saupe predstavila je dokumentacijske komitete Njemačkoga muzejskog udruženja (Institut für Museumskunde, Berlin).

O suvremenim tendencijama izgradnje virtualnih muzeja i kibernetičkog svijeta te uzajamnom odnosu kvantitete i kvalitete informacija u suvremenom informatičkom svijetu održano je nekoliko interesantnih izlaganja. A. Bhl (Njemačka) pristupa ovome problemu "virtualne realnosti" sa sociološkog aspekta. L. E. Sherwood (Kanada) govorio je o utjecajima informatičkog društva na upravljanje i rad u muzejima te o njihovoj međusobnoj ovisnosti i povezanosti. Poseban akcent stavljen je na ulogu Interneta - globalne svjetske informatičke mreže koja omogućava veliku i brzu ekspanziju informacija te "šetnju" pojedincima po svjetskim muzejima iz svoje radne prostorije, što je sasvim novi doživljaj muzejskog svijeta.

O novoj ulozi organizacija i pojedinaca u muzejskoj dokumentaciji govorili su istaknuti stručnjaci. A. Roberts (Velika Britanija) predstavio je rad muzeja Velike Britanije, koji je doživio promjene u organizacijskoj strukturi i povećavanju uloge dokumentacije i registracije, te informacijskih sistema i tehnologija u posljednjih 20 godina. E. Eagen (Kanada) predstavila je CHIN (Canadian Heritage Information Network) i izgradnju kanadske virtualne muzejske zajednice. R. Thornes (Velika Britanija) govorio je o zaštiti kulturne baštine od krađe i ilegalne trgovine u globalnom informatičkom društvu/svijetu. O ovoj problematici govorili su također L. Will (Velika Britanija), J. Sledge (SAD) i C. Newbery (Velika Britanija).

Veliku pozornost sudionika konferencije privukla su izlaganja o